

**עין משפט
נר מצוה**

כב:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

וְזֶמֶה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים. כדמפרש בסמוך דלא לישתמיט קרא דליכתבז מן היונים: **וְזֶמֶה** תורים שלא הוכשרו בקטנים. תימה כיון דאכתי לא קיימא לן דבני יונה הוי קטנים דוקא א"כ מנא ליה דתורים לא הוכשרו בקטנים דהיא גופה לא ידעינן אלא מדומיא דבני יונה ויש לומר

דהכי קאמר דאי מניא למילף מדוכתא אחרינא דתורים משמע יוגדולים הוה אמינא מק"ו דבני יונה אפילו גדולים ובקונטרס פירש דלא צעי אלא לעיכז מנלן דהוה לן למילף מק"ו דלא מעכבא אבל לעולם לשון תורים משמע גדולים וקשה לפירושו דאי משמע גדולים היכי צעי למדרש בק"ו לאפוקי קרא ממשמעותיה ולמימר דלא מעכז: **לֹא אֶשְׁתַּמִּיט קרא** כו'. על כרחיה לאו משום דאיכא הרבה מקראות קא דריש דאפילו לא היה כתוב אלא צמד דוכתא תורים ובני יונה הוי מני למדרש מדכתיב צהאי בני יונה וצהאי לא כתיב בני דלמה יו לא לפסוק לייתר לשונו ולכתוב בני צחנס והא דנקט יו דלא לשתמיט לרצותא בעלמא נקטיה:

יערעו דם. ללע מתרגמינן עילעא והיינו משיעלעו דשמיט גדפא ואחי דם מלעלות ומנחס פתר במחברת יעלעו דם ענין בליעה כמו (עובדיה א) ושמו ולעו: **והביא** תחלת הציהוב שבוה ושבזוה מהו ספיקא הוי ונפיק. וא"ת כיון דממה נפשך האחד פסול היאך יכול להקריב וי"ל דמיציעא ליה כגון דאס עזר כהן והקריב *אי נמי כיון שהציל ליד הכהן יאל די נדרו מאחר דמ"מ האחד מהן ראוי להקריב וי"מ דצבמה איירי דמשמע צירושלמי דמסכת מגילה שכל עופות כשרין צבמה ואפילו תרגגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליתא דהתם מיירי צבמה לבני נח דבדיא יליף לה צסוק וצחים (דף קטו:)

מוינן נח מוצא ויקח מכל הבהמה הטהורה וגומר אבל בשאר צמות איכא למ"ד דאין שום עוף קרב צבמה ואפילו תורים ובני יונה ועוד דקאמר צירושלמי דעולה אינה נריכה הפשט ונחמו וצסוק וצחים (דף קכ.) חשיב דשותפה צמה גדולה לצמה קטנה לענין הפשט ונחמו אלא ודאי צירושלמי איירי צבמת בני נח: **אֵיצְמִרְיָךְ קרא** למעוטי ספיקא. תימה דגבי קפך אחד מן המנויין (ב) לתוכו דריש פ"ק דצ"מ (דף יו:.) דכולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וגבי ספק קדמה צהרת לשער לבן ספק שער לבן קדם דרשינן צסוק נזיר (דף סה:) דטהור מדפתח צה הכתוב צטהרה תחלה דכתיב לטהרו או לטמאו ומיהו מהכא לא קשיא דהכא הכי פירושו אינטריך קרא למעוטי ספיקא שלא מיעט אותם ודאי אלא מספק דקאמר ספקא הוי ונפיק כשהציא מזה ומזה אבל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק וכן ספק קדמה צהרת לשער לבן ודאי טהור אבל גבי כוי צפרק צתרא דיומא (דף עז.) מכה פירכא מדאינטריך קרא לרצוי ספקא קאמר דכוי צריה הויא ולא ספקא לאסור ודאי חלצו ולא מספק וכן צפרק שתי מדות (מנחות דף כז א:)

גבי פלגס דבסמוך וי"ל דכל ספקא דאי אפשר להצברר כמו גבי צהרת ומעשר דלפעמים שהוא כך ולפעמים שהוא צענין אחר שיך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אבל הכא אפשר לצבר ספקא זו דכל תחלת הציהוב שוין וקמי שמיא גליא אס הם קטנים או גדולים וכן ככוי ופלגס כולן שוין הלכך לא אתא קרא למעוטי מטעם שהם ספק שאינו ספקא קמי שמיא וכן צסוק על אלו מומינן בצבורות (דף מה א:) גבי הא דתניא כשהוא אומר למטה הזכר שאין ת"ל אלא להציא טומטום ואנדרוגיטום ופריך מני אילימא ת"ק ספק הוא אינטריך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיטום שכולן שוין או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב צבר דאנדרוגיטום ספק (ב) כדאמרין צסוק המפלת (מדה דף כח.) מדמטמא צלוצין וצאודס וצסוק הערל (יבמות דף פג.) פסיק כרצי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צפני עגמה דקא"ר יוסי צצרייתא לאו דוקא ואפ"ה ממעט ליה רב לענין ציאת המקדש מדכתיב (במדבר ה) מוזכר ועד נקבה תשלחו זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגיטום והיכי אתא קרא למעוטי ספקא וי"ל דצההיא דרב תרי מיעוטי כתיבי דה"מ למכתב מוזכר ועד אדם או מנקבה ועד אדם ואחי חד מינייהו לאנדרוגיטום וחד לטומטום ואס אנדרוגיטום הוא זכר אחי מוזכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחיא מנקבה למעוטי מטעמא שהיא משונה והא דפריך בצבורות גבי הא דממעט אנדרוגיטום מוזכר הזכר יתירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאס צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדממעט ליה מהוזכר ש"מ דזכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטום דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצבר וקאמר רב חסדא צסוק על אלו מומינן (בצורות דף מב.) סמי מכאן טומטום משמע דטעמא משום דספקא הוא ולא אינטריך קרא למעוטי וי"ל דקצבר רב חסדא דלא אתא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאס הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכך אין להעמיד המיעוט אטומטום כיון שיש להעמידו לאנדרוגיטום והכי פירושו התם מחלוקת צאנדרוגיטום דלרבנן אינו צבור אבל טומטום דצרי הכל קדוש מספק דהזכרים תקדיש דכתיב גבי צבור איכא לאוקומי למעוטי אנדרוגיטום ולא טומטום כדפירשנו ולכך פריך אלא מעתה צערכין יערכ דלא נוקי

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים. דהא בני קטנים משמע. ועיכוצא דגדולים פסולין לקמן יליף: **ת"ל סורים.** לקמיה מפרש מאי תלמודא: **מאי תלמודא.** כלומר מאיזה מקרא אנו אולומדים נהי נמי דבני משמע קטנים מיהו עיכוצא מנלן דלא מרצינן גדולים מק"ו: **לא**

לישתמיט קרא. אי סלקא דעתך גדולים נמי כשרים מכל הנך קראי דמשמעו צקינים כגון האי דנדצה(ב) וצשמיעת קול(ב) וציולדת וצוצ וצוצה(ב) וצמלורע(ב) לא לשתמיט חד קרא צודנכתוב מן בני התורים או מן היונה ומדכתיב צכולו בני ש"מ לעכז: **ואימא בני היונה דכתיב צכו צני.** לעיכוצא ודאי גדולים פסולין אבל תורים צין גדולים צין קטנים משמע הלכך אי צעי גדולים לייתי אי צעי קטנים לייתי: **מה בני יונה.** אינס כשרים צהכשר תורים: **אף תורים.** אינס כשרין צהכשר בני יונה: **יכול יהו כל הסורים כשרים.** משיאלו מכלל קטנות: **ויהיו כל בני יונה כשרים.** כל זמן שלא צאו לכלל גדולים: **סחלת הציהוב.** כשמחילין לנכב כנפים שצביצות ווארס פסולים צזה וצזה דיאלו מכלל קטנים ונפסלו מבני יונה ולכלל גדולים לא צאו שיוכשרו צתורים: **משויצו.** שהיא כנפי גופן גדולים ואדומים ומוצהצים כזהב: **משיצו.** משיתחילו לנכב: **מאימטי בני יונה כשרים.** דציס שניולדו מאוסים הן ומאימטי כשרים: **משיעלעו.** כדמפרש לקמיה: **הוא פני לה.** שונה היה המשנה מפי רבו משיעלעו והוא אמר לה מפרש המשנה מדעתו דמשיעלעו לשון אפרוחיו יעלעו דם משיאה להם דם מלוי מצצבר דכי שמיט גדפא מיניה אחי מיניה דמא: **מן הסורים או מן בני היונה.** מאיזה מהן שארצה והציא משניהן תחלת הציהוב מהו יאל ידי נדרו או לא. הא דתנן תחלת הציהוב פסול צשניהם משום ספיקא הוא שמה גדולים שמה קטנים הלכך הנודר תורים לא יאל שמה קטנים הם והנודר בני יונה לא יאל שמה גדולים הם אבל זה שנדר אחיה שירצה והציא שניהם יאל ממה נפשך אס גדולים הם יאל משום תורים ואס קטנים הם יאל משום בני יונה: **או דלמא.** לא גדולים יניחו ולא קטנים הוו אלא צריה צעלמא הוו דיאלו מכלל קטנים ולכלל גדולים לא צאו: **אמר רבא סא שמע.** מדאינטריך קרא למעוטינהו: **אי אמרה צשלמא.** אשמועינן קרא דצריה נינהו ואפילו היכא דליכא למיחס לספיקא כגון צצעיא דידן דפסול שפיר אתא קרא: **אלא אי אמרס ספיקא נינהו.** וקרא לא פסליניהו אלא היכא דמיחייב תורין צהדיא או בני יונה צהדיא: **אינטריך קרא למעוטי.** מי איכא ספיקא קמי קודשא צריך הוא אי פשיטא לך דגדולים נינהו אייתניהו צתורים ואי פשיטא לך דקטנים נינהו אייתניהו צבני יונה וכיון דלא פשיטא לן לא הא ולא הא מהיכא תיסק אדעתין לאכשוריניהו: למעוטי

והשתא מנא ליה דלמא לעולם ספקא הוי ואנטריך לרצוי מכל חלצו גבי פלגס דבסמוך וי"ל דכל ספקא דאי אפשר להצברר כמו גבי צהרת ומעשר דלפעמים שהוא צענין אחר שיך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אבל הכא אפשר לצבר ספקא זו דכל תחלת הציהוב שוין וקמי שמיא גליא אס הם קטנים או גדולים וכן ככוי ופלגס כולן שוין הלכך לא אתא קרא למעוטי מטעם שהם ספק שאינו ספקא קמי שמיא וכן צסוק על אלו מומינן בצבורות (דף מה א:) גבי הא דתניא כשהוא אומר למטה הזכר שאין ת"ל אלא להציא טומטום ואנדרוגיטום ופריך מני אילימא ת"ק ספק הוא אינטריך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיטום שכולן שוין או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב צבר דאנדרוגיטום ספק (ב) כדאמרין צסוק המפלת (מדה דף כח.) מדמטמא צלוצין וצאודס וצסוק הערל (יבמות דף פג.) פסיק כרצי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צפני עגמה דקא"ר יוסי צצרייתא לאו דוקא ואפ"ה ממעט ליה רב לענין ציאת המקדש מדכתיב (במדבר ה) מוזכר ועד נקבה תשלחו זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגיטום והיכי אתא קרא למעוטי ספקא וי"ל דצההיא דרב תרי מיעוטי כתיבי דה"מ למכתב מוזכר ועד אדם או מנקבה ועד אדם ואחי חד מינייהו לאנדרוגיטום וחד לטומטום ואס אנדרוגיטום הוא זכר אחי מוזכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחיא מנקבה למעוטי מטעמא שהיא משונה והא דפריך בצבורות גבי הא דממעט אנדרוגיטום מוזכר הזכר יתירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאס צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדממעט ליה מהוזכר ש"מ דזכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטום דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצבר וקאמר רב חסדא צסוק על אלו מומינן (בצורות דף מב.) סמי מכאן טומטום משמע דטעמא משום דספקא הוא ולא אינטריך קרא למעוטי וי"ל דקצבר רב חסדא דלא אתא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאס הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכך אין להעמיד המיעוט אטומטום כיון שיש להעמידו לאנדרוגיטום והכי פירושו התם מחלוקת צאנדרוגיטום דלרבנן אינו צבור אבל טומטום דצרי הכל קדוש מספק דהזכרים תקדיש דכתיב גבי צבור איכא לאוקומי למעוטי אנדרוגיטום ולא טומטום כדפירשנו ולכך פריך אלא מעתה צערכין יערכ דלא נוקי

מסורת הש"ס

א) [עיין מוס' וצחים טז: ד"ה כל חדא כו' ומוס' לקמן כג: ד"ה וזהא], ב) [עיין מוס' לעיל ע"א ד"ה שיכול], ג) [ויקרא א], ד) [ויקרא ה], ה) [ויקרא טו], ו) [ויקרא יד], ז) [ויקרא יז], ח) [ויקרא יח], ט) [ויקרא יט], י) [ויקרא כ], יא) [ויקרא כא], יב) [ויקרא כב], יג) [ויקרא כג], יד) [ויקרא כד], טו) [ויקרא כה], טז) [ויקרא כו], יז) [ויקרא כז], יח) [ויקרא כח], יט) [ויקרא כט], כ) [ויקרא ל], כא) [ויקרא לא], כב) [ויקרא לב], כג) [ויקרא לג], כד) [ויקרא לד], כה) [ויקרא לו], כו) [ויקרא לו], כז) [ויקרא לז], כח) [ויקרא לח], כט) [ויקרא לט], ל) [ויקרא לו].

תורה אור השלם

1. ואם מן העוף עלה קרבנו לך והקריב מן התרים או מן בני היונה את קרבנו: ויקרא א יד
2. ואפרוחיו יעלעו דם ובאשר חללים שם הוא: איוב לט ל

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והביא וכו' א"נ כיון שהביא ליד הבחן. עיין משנה למלך פ"ד מהל' משה"ק הל' ה ועיין לקמן דף קלט ע"א צנש"י ד"ה דמתסר הקרבה:

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אינטריך כו' מן המטיס לתוכן:

מוסף רש"י

משיציהבו. טלה מוחהבת שצביצ הצואר (ובחים טח.).